

congrès polonia en france
kongres polonii francuskiej

NOTATKA O KONGRESIE POLONII FRANCUSKIEJ

RYS HISTORYCZNY 1949-1979

Walny zjazd konstytucyjny Kongresu Polonii Francuskiej odbył się w Lens (Pas de Calais) dnia 19 czerwca 1949 r. w obecności przedstawicieli dziesięciu związków polonijnych: Związek Bractw Żywego Różańca, Związek Mężów Katolickich, Związek Chórów Kościelnych, Związek Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej (KSMP) żeńskiej, Związek KSMP męskiej, Związek Działwy Polskiej, (wszystkie wyżej wymienione związki tworzyły już inną odrębną organizację, Polskie Zjednoczenie Katolickie -PZK-, powstała w listopadzie 1924 r., działającą pod egidą Polskiej Misji Katolickiej we Francji -PMK- i duszpasterzy polskich), Związek Towarzystw Kobiety, Związek Koł Śpiewaczych, Związek Harcerstwa Polskiego (ZHP), stowarzyszenie studentów Veritas. Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie: Bronisław Lech -prezes, Stanisława Witkowska i Zofia Kunkiewiczowa -vice prezesi, Józef Kudlikowski -sekretarz generalny, Feliks Kozal -zastępca sekretarza, Franciszek Ratajczak -skarbnik.

Genezę powstania Kongresu należy szukać w zjeździe emigracyjnym odbytym w Paryżu dnia 27 i 28 maja 1945 r.. Na zjeździe tym, na miejsce przedwojennego Związku Polaków i założonego w połowie 1943 r. Centralnego Komitetu Walki, utworzono nową organizację pod nazwą Centralny Związek Polaków (CZP), której celem było połączenie wszystkich stowarzyszeń przeciwnych narzucanemu Polsce rządowi warszawskiemu a pozostających wiernie rządowi polskiemu w Londynie. Silne wpływy w łonie CZP zapewniła sobie Polska Partia Socjalistyczna, ubiegając się dla swego przywódcy na terenie Francji, Wawrzyńca Barana, o stanowisko prezesa CZP. Stało się to główną przyczyną nieprzystąpienia Polskiego Zjednoczenia Katolickiego do CZP.

Dalsze próby połączenia PZK i CZP również nie powiodły się. Zjednoczenie Katolickie stopniowo uświadomiło sobie jednak konieczność stworzenia pewnej centrali, o charakterze nie ściśle religijnym aby móc scalić inne świeckie organizacje, niezależnej od wszelkich wpływów politycznych, w łonie której PZK odegrałoby przewodnią rolę. Aby dopiąć do celu i podnieść znaczenie takiej centrali, PZK gotowe nawet było oddać jej całą działalność społeczną dotychczas przez niego prowadzoną (szkolnictwo, urządzenie obchodów Konstytucji 3-ego Maja, itp....). Rektor PMK, Ksiądz Kazimierz Kwaśny, osobiście angażował się w tym projekcie. Na początku 1949 r., powstała komisja przygotowująca do Kongresu Polonii Francuskiej, której przewodniczył Komendant Harcerzy, Franciszek Konieczny; zadaniem Komisji było właśnie przygotowanie i zwołanie zjazdu organizacyjnego Kongresu w czerwcu 1949 r.. Zjednoczenie Katolickie miało zaś w łonie Kongresu nie tylko przewagę liczebną którą wykazuje spis związków fundatorów, ale również przeważający wpływ.

W okresie od założenia do 1956 r., Kongres dążył do umocnienia swojej pozycji. Pierwszą i najważniejszą sprawą którą Kongres miał się zająć, było szkolnictwo. Dnia 1-ego października 1949 r., Kongres bierze odpowiedzialność za wszystkie kursy czwartkowe i przedszkola prowadzone dotychczas przez PZK. Aby scalić różne inicjatywy w dziedzinie krzewienia oświaty, na początku 1953 r. wyszła od Niezależnego Związku Nauczycielstwa Polskiego propozycja utworzenia jednej wspólnej komisji której powierzono by całość prac szkolnych. Dnia 4-ego marca 1954 r. zebraли się przedstawiciele Kongresu Polonii Francuskiej, Centralnego Związku Polaków, Niezależnego Związku Nauczycielstwa Polskiego i Polskiej Misji Katolickiej aby założyć wspólną Komisję Oświatową Emigracji Polskiej we Francji, zalegalizowaną dopiero we wrześniu 1955 r.. Po wyborze dnia 26-ego stycznia 1956 r. Józefa Kudlikowskiego na stanowisko prezesa, było zaś pewne że Kongres nie da się wciągnąć w rozgrywki polityczne i będzie się starał prowadzić działalność własnymi torami. Do umocnienia pozycji Kongresu w tym okresie przyczyniły się także liczne uroczystości

urządzane przez poszczególne związki wchodzące w skład Kongresu, lub bezpośrednio przez zarząd główny Kongresu jak n.p. coroczne obchody Konstytucji 3-ego Maja w Lille (od 1946 do 1949 r. włącznie obchody te były zorganizowane przez PZK, które oddało je następnie pod opieką Kongresu). Na szczególną uwagę zasługują kontakty z Sekcją Polską Radia Francuskiego (n.p. nagrania w Paryżu Chóru Górników Polskich z Douai i przemówienia prezesa Lecha w grudniu 1950 r. z okazji święta górniczego), i manifestacja w Paryżu dnia 2 i 3 grudnia 1951 r. (audiencje w Ministerstwie Ludności i Zdrowia i w Głównej Dyrekcji Kopalń, oraz nagrania w Radiu Francuskim chóru Wanda z Noeux les Mines).

Okres 1957-1966 r. jest okresem intensywnej działalności. Struktura organizacyjna Kongresu działa sprawnie; do Kongresu przystępują Związek Sokołów Polskich, najstarsza organizacja polska na terenie Francji, w 1960 r., i Związek Rodzin Polskich Obrońców Ojczyzny w 1962 r.. Szeroka i urozmaicona działalność świadczy o żywotności Kongresu. Oto wykaz najważniejszych uroczystości:

- polsko-francuska manifestacja w Paryżu dnia 1-ego grudnia 1957 r. z udziałem Chóru Górników Polskich z Douai i Harmonie des Mines de Liévin (ceremonia pod Łukiem Triumfalnym, msza święta w kościele polskim, nagrania dla Sekcji Polskiej Radia Francuskiego, wieczorny koncert w sali Gaveau);
- obchód 3-cio majowy postawiony w 1959 r. pod znakiem 10-lecia istnienia Kongresu, z udziałem przedstawicieli miejskich władz z Lille i Ministerstwa Ludności i Zdrowia;
- koncerty Chóru Górników Polskich z Douai i Harmonie des Mines z Liévin we Włoszech (w Rzymie i Florencji) od 18 do 26-ego marca 1960 r.;
- wspólny zlot młodzieży zrzeszonej w związkach KSMP, ZHP, Sokół i Wici, w Vaudricour dnia 1-ego lipca 1962 r.;
- pielgrzymka do Włoch (Rzym, Asyż i Monte Cassino), na początku kwietnia 1964 r., w ramach przygotowań do obchodów Tysiąclecia chrztu Polski;
- obchody millenijne Polski chrześcijańskiej w 1966 r.: główna uroczystość na terenie Francji odbyła się w Paryżu dnia 8-ego maja staraniem Komitetu Tysiąclecia który zrzeszał pod przewodnictwem Księdza Rektora Kwaśnego wszystkie towarzystwa polskie działające na zasadach katolickich, a Kongres zajął się stroną techniczną organizowania pielgrzymki do Rzymu od 10 do 18-ego maja na główne uroczystości millenijne.

Głębokie przemiany nastąpiły w okresie od 1967 do 1979 r.. Poszczególne organizacje wchodzące w skład Kongresu przeżyły w tym czasie głębokie przeobrażenia. Wszędzie nastąpił ubytek członków, choć nie zawsze dostrzegalny jeszcze w głównych masowych manifestacjach; najmocniej dawał się odczuć ten ubytek w szeregach młodzieży KSM-owej, która dodatkowo traciła stopniowo znajomość języka polskiego. W drugiej połowie lat 1960-tych, zostały rozwiązane Związek Kół Śpiewaczych i Związek Towarzystw Teatralnych. W 1970 r. nastąpił rozłam w Związku Sokołów Polskich na tle nawiązania kontaktów przez gniazdo Carvin z władzami Polski Ludowej i pobytu tego gniazda w Polsce; na walnym zjeździe Związku Sokołów dnia 1-ego lutego 1970 r., kierownictwo Związku związane z dziennikiem Narodowcem podało się do dymisji, i odtąd, choć nigdy nie zapadła decyzja o wykluczeniu Sokołów z Kongresu, Związek Sokołów samorzutnie oddalił się stopniowo od Kongresu, zacieśniając węzły współpracy z polskimi władzami konsularnymi. W drugiej połowie lat 1970-tych, działalność Związku Chórów Kościelnych słabnęła, aż w końcu organizacja ta została także rozwiązana. Wszystkie te przeobrażenia świadczyły że pewne pierwiastki silnie podkopywały fundament na którym postawiono działalność organizacji polonijnych. Przeprowadzenie gruntownych zmian stało się koniecznością, lecz przyznać trzeba że nie potrafiiono w tym czasie należycie ich przeprowadzić. Zwrócić trzeba jednak uwagę na udział Kongresu w kolejnych zjazdach Polonii Światowej: w Waszyngtonie od 7 do 9 listopada 1975 r. i w Toronto od 25 do 28 maja 1978 r..

Nowy okres rozpoczyna się dnia 8 kwietnia 1979 r. kiedy, na walnym zjeździe Kongresu w Lens, Józef Kudlikowski ustąpił ze stanowiska prezesa a kierownictwo objął nowowybrany prezes Bolesław Natanek razem z nową radą administracyjną. Bardziej szczegółowe przedstawienie działalności Kongresu od 1979 r. podane jest w następnym rozdziale.

OKRES 1979 - 1989
=====

PRZEJŚCIE NA STATUTY FRANCUSKIE -

Od chwili powstania, Konkres działał jako organizacja cudzoziemska. Na Walnym Zjeździe postanowiono przejść na Statuty francuskie. Pismem z dnia 9 sierpnia 1979 zostaliśmy powiadomieni przez władze prefekturalne, że prośba nasza została zaakceptowana. Dekretem z dnia 19 stycznia 1980 zmieniono nazwę "Congres des Polonais en France" na "Congrès Polonia en France".

Kongres przestał być organizacją "cudzoziemską" co otworzyło przed nim nowe perspektywy odpowiadające ewolucji naszej Polonii, która w większości posiada obywatelstwo francuskie i powinna korzystać z praw z tego wynikających.

Na zebraniu zwołanym przez Kongres 23 września 1979 w Lens, został powołany do życia Sekretariat Porozumiewawczy przy Kongresie, celem scharmonizowania wszelkich form działania na terenie polonijnym.

POLONIA WOLNEGO ŚWIATA

W wyniku zebrania w Lens, na konferencji Rady Polonii Światowej odbywającej się od 4 do 11 listopada 1979 w Rzymie, Polonia francuska była reprezentowana przez delegację, na czele której stał p. NATANAK prezes Kongresu.

Na wniosek prezesa Kongresu do Prezydium Rady został dokooptowany pan prof. ADAMCZEWSKI prezes Wspólnoty Polsko-Francuskiej, jako przedstawiciel całej Polonii Francuskiej. Otrzymawszy mandat, Kongres stał się członkiem Rady Polonii Wolnego Świata.

Przez to zaistniały kontakty i współpraca z Centralnymi Organizacjami Polonijnymi w Świecie.

Na drugim Walnym Zebraniu Rady Polonii Wolnego Świata, odbywającym się od 9 do 12 maja 1984r. w Londynie, reprezentującą delegację o szerszym wachlarzu, przewodniczył prezes Kongresu.

Po rezygnacji z członkostwa Prezydium Rady pana prof. ADAMCZEWSKIEGO, do Prezydium został powołany prezes Kongresu p. NATANEK i pełni tę funkcję do dnia dzisiejszego.

W roku 1986 od 11 do 14 września, zebranie Rady odbywało się w Waszyngtonie, na którym wzięła udział Delegacja francuska.

Od 29 października do 1 listopada 1987, przypadło Kongresowi przygotować zebranie w Paryżu, w Bibliotece Polskiej. Przez dobrą przygotowanie danego Zebrania, członkowie Kongresu zasłużyli sobie na ogólne uznanie uczestników.

Następna konferencja Polonii Światowej odbyła się znów w Londynie w P O S Ku od 14 do 15 września, poprzedzając 3 ci Światowy Zjazd Polaków.

Przyszły Walny Zjazd jest przewidziany w Chicago.

OJCIEC ŚWIĘTY NASZYM GOŚCIEM

Na polach Marsowych w Paryżu 31 maja 1982, cała Polonia Francuska, witała z wielką serdecznością i radością naszego Rodaka, Papieża Jana - Pawła II .

Trudno ująć w słowa uczucia i radość dziesiątek tysięcy pielgrzymów zebranych, by okazać Ojcu Świętemu swoje serdeczne przywiązanie do Namieśnika Chrystusowego i Kościoła.

Delegacja Kongresu i Organizacji polonijnych były obecne na spotkaniu Papieża u Prezydenta Francji, w Pałacu Elysejskim, Rezydencji Prezydenta.

AKCJA DLA POLSKI - SOLIDARNOSCIOWA -

Po ogłoszeniu 13 grudnia 1981 stanu wojennego w Polsce, organizowano we Francji różne wiece, manifestacje i pochody. W dniu 26 grudnia Kongres, po uroczystej Mszy Św. odprawionej w kościele St. Etienne w Lille, z udziałem wielkiej rzeszy polonijnej - a nawet rodowitych Francuzów - wielki protestacyjny pochód ^{przemaszerował} przez miasto, kierując się do Polskiego Konsulatu, gdzie zostano drzwi zamknięte. Pan Konsul nie raczył przyjąć przygotowanego protestu.

W tym samym czasie pan MAUROY, jako premier Rządu francuskiego, przyjmował delegacje, w której znajdowali się przedstawiciele Kongresu.

Aby przyjść z pomocą narodowi polskiemu, na apel Kongresu, została przeprowadzona zbiórka pieniężna, z której jedną część złożono na ręce Księdza Prymasa Kardynała WYSZYNSKIEGO, a resztę na akcję charytatywną na ręce Komisji przy Episkopacie. W Dalszym trybie są prowadzone w całej Francji zbiórki lekarstw, wysyłane P.K.S.ami do Polski.

RÓŻNE UROCZYSTOŚCI I PRZYJĘCIA

Rok rocznie, Kongres urządza w pierwszą niedzielę maja w Lille, obchody ku uczczeniu Konstytucji 3cio Majowej.

W Lens 11.11.1980 na frontowym murze polskiego kościoła została wmurowana pamiątkowa tablica ku uczczeniu ofiar zamordowanych w Katyniu.

Także w Lens, w dniu 18.10.1981, mieliśmy wielki zaszczyt i radość witac delegację "Solidarność", z jej przewodniczącym Lechem WAŁSĄ. Była to masowa manifestacja Solidarności z narodem polskim przyzywającym ciężkie chwile swej historii. Tam też wybudowano pamiątkową "stelę".

Mieliśmy zaszczyt w kwietniu 1986 przyjmować Prymasa Księdza Kardynała Józefa GLEMPA.

WALNY ZJAZD KONGRESU I JUBILEUSZ 40lecia ZAŁOŻENIA -

Od 20 do 23 kwietnia 1989 obchodziliśmy bardzo uroczyste jubileusz połączony z Walnym Zjazdem. Urządziliśmy wielką wystawę o dorobku, działalności Kongresu i Związków oraz Organizacji do niego należących. Bardzo udana impreza, w której wzięły udział i władze francuskie.

Na Walnym Zjeździe wybrano nowe władze Kongresu, którym przewodzi nadal p. Bolesław NATANEK. W rezultacie Walnego Zjazdu uznano potrzebę kontaktowania się z nowotworzącymi się organizacjami i znalezienie porozumienia do dalszej współpracy.

W tym celu zwołano spotkania 17.12.1989 w Sali Ratusza w Lens.

W czasie odbywającego się Jubileuszu, został rzucony apel o pomoc w kampanii wyborczej "Solidarności", który został skonkretyzowany transportami papieru i maszynami drukarskimi do Polski.

Przed Kongresem otwierają się nowe horyzonty i cele, w związku z zachodzącymi zmianami w Kraju.

-o-o-o-